

503/2

LEŚNA BAROROWO nr 20- SM 1858A

WOJ. JELENIA GÓRA

Nr. inw. 503/12

dep.

BIBLIOTEKA

Zarząd Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac. Ogrod.

Muzeum Głównego w Warszawie

Nr. inw. 503/1

dep.

BIBLIOTEKA

Zarząd Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac. Ogrod.

Muzeum Głównego w Warszawie

ul. Szwoleżerów Nr 9 tel. 621 62 41 w. 244

A R C H I W U M

OŚRODEK OCHRONY

ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU

ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 503/2

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, <u>ogród</u> , aleja, zieleni towarzysząca		Nazwa: <u>Leine - Baworska</u>			
Rodzaj: klasztorny, zamkowy,		Adres: <u>gm. Leine</u>			
parku / ogrodu: <u>pałacowy, dworski, miejski</u>		Województwo: <u>Jelenia Góra</u>			
Czas powstania: <u>ok. 1800 i późn. XIX w.</u>		Użytkownicy: <u>PCR</u>			
Forma stylowa: <u>krajobrazowy</u>		<u>zab. Rem. - Bud.</u>			
Wielkość: <u>2,3 ha.</u>		<u>zab. Meblowe i Tr.</u>			

K R Y T E R I A		0	1	2	3	
		zły	mierny	dobry	b.dobry	
A	I. Wartości zabytkowe	Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego				
		1. Oście i ciągi kompozycji /relacja z architekturą/		+		
		2. Układ dróg		+		
		3. Stopień przetrwania starodrzewia			+	
		4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu			+	
		5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury			+	
	II.	Wartość układu przestrzennego				
		1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych		+		
		2. Wartość historyczna układu /dawność/			+	
		3. Wartość obiektów architektury			+	
		4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju		+		
		5. Wartości krajobrazowe i estetyczne		+		
	III.	Wartości tradycji historycznej /w sensie potencjalnych walorów turystycznych/				
		1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi		+		
			Wartości zabytkowe ogółem 15			
B	I. Wartości przyrodnicze i ekologiczne	Wartości przyrodnicze i ekologiczne				
		1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów		+		
		2. Drzewa o charakterze pomników przyrody		+		
		3. Intensywność zadrzewienia			+	
		4. Stan zdrowotny drzewostanu			+	
		5. Znaczenie ekologiczne			+	
			Wartości przyrodnicze ogółem 5			
		Ogólna ocena obiektu 20				

362/78

Analizę sporządził:

Data:

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych - podać na odwrocie karty!

RECENZJA EWIDENCJI PARKU

Nazwa parku - adres LESNA BAWOROWO NR 20

Autor ewidencji - opracowanie zbiorowe Rok opracowania 1979

Czy ewidencja wykonana jest zgodnie z instrukcją - zgodnie

Czy jest kompletna
brak analizy stopnia zachowania

Analiza historyczna
Właściwie określony czas budowy pałacu i czas założenia ogrodu oraz odczytanie jego w terenie. Wątpliwa lokalizacja ogrodu "poprzecznego" na tarasie ziemnym w pobliżu pałacu.

Wykorzystanie źródeł
dobre

Analiza układu przestrzennego
Wyczerpujący, czytelny opis założenia charakteryzuje współczesny stan obiektu.

Inwentaryzacja roślin
Zadawalająca charakterystyka i opis drzewostanu tego niewielkiego założenia.

Analiza stopnia zachowania
brak

Wnioski autorów ewidencji
Wobec prowadzonych obecnie prac porządkowych w parku postulat o usunięciu nietrwałego, drewnianego budynku mieszkalnego wydaje się realny w wykonaniu.

Dokumentacja fotograficzna
Technicznie b.dobra.

Ocena planu parku
Plan w zasadzie dokładny oznacza się zbyt wielkim schematyzmem.

Ogólna ocena ewidencji
Ewidencja wykonana jest starannie.

Konkluzja: ewidencja wykonana jest poprawnie i może być przyjęta.

Wrocław, dnia 20 X 1979 r.

Recenzent *Bożena Eysenhardt*

Rodzaj dokumentacji	Katalog parków woj. Jelenia Góra tom	
Autorzy opracowania	mgr Hanna Wrabec mgr inż.arch. Ewa Jurkowska mgr inż. Henryk Ciesielski Opracowanie graficzne: mgr inż.arch. Elżbieta Chyczewska mgr inż.arch. Leopold Chyczewski Zdjęcia: mgr inż.arch. Andrzej Jurkowski	
Zlecniodawca	Urząd Wojewódzki w Jeleniej Górze Wydział Kultury i Sztuki Wojewódzki Konserwator Zabytków	
Miejsce przechowywania niniejszego opracowania		Nr inwent.

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 503/2

BIBLIOTEKA
Za: Zgł. i konserwacji Zesp. Patoc.-Ogrod.
Nr inw. 503/2 dep
ul. Szwoleżerów Nr 9 tel. 29-67-78

SPIS TRESCI

Metryczka parku

Część opisowa

I. Krótka analiza historyczna

/Ewolucja układu przestrzennego, dawne plany, źródła do dziejów parku/

II. Charakterystyka stanu istniejącego

/Układ przestrzenny, analiza stopnia zachowania układu zabytkowego, skrócona inwentaryzacja roślin/

III. Wnioski dotyczące:

- granicy ochrony konserwatorskiej,
- ewentualnej zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania,
- zakresu niezbędnej lub pożądanej renowacji.

Część graficzna

1. Szkic, plan sytuacyjny - skala 1:1000, 1:500

z orientacją w skali 1:25.000

2. Zdjęcia / sztuk/

METRYCZKA PARKU - OGRODU

1.	<u>Adres: miejscowość/dzielnica, ulica, nr posesji/</u> LEŚNA - BAWOROWO Nr 20	<u>Gmina</u> Leśna	<u>Województwo</u> Jelenia Góra
2.	<u>Nazwa parku</u> <u>aktualna:</u> brak	<u>dawna:</u> brak danych	
3.	<u>Rodzaj parku i stan jego zachowania:</u> ogród ozdobny - ok. 1800 r. swobodne nasadzenia drzew /na wseh. od ogrodu ozdobnego/ pocz. XX w.		
4.	<u>Czas powstania i najdawniejsze fazy przekształceń:</u> około 1800 r. pocz. XX w.		<u>Autor:</u>
5.	<u>Powierzchnia parku:</u> 2,3	<u>Ogółem ha:</u> 2,3	<u>Istniejące budynki:</u> 1, Pałac
6.	<u>Nr i data rejestru parku-ogrodu</u>	<u>6a. Opinia Komisji Konserwacji</u>	<u>2. Inne:</u> 1. zabudowania gospodarcze
7.	<u>Użytkownicy obiektu:</u> 1. PGR Leśna, Zakład Remont.-Budowlany, Zakład Mechanizacji i Transportu		
8.	<u>Istniejące dokumentacje</u> <u>data i autor :</u> -	<u>1. Pomiar sytuacyjno-wysokościowy:</u> 1:500	<u>2. Inwentaryzacja zieleni:</u> brak
	<u>3. Studium historyczne:</u> brak	<u>4. Założenia techniczno-ekonomiczne:</u> brak	<u>5. Dokumentacje branżowe, techn., i ekspertyzy:</u> brak
9.	<u>Przeprowadzone remonty</u>	<u>Budynków pałac w trakcie remontu, bud.gosp.wyremonta</u>	<u>Parku perzadkowanie i zagosp.parku w toku</u> <u>Metryczke sporzadzila:</u> Ewa Jurkowska <u>Data:</u>

I. KRÓTKA ANALIZA HISTORYCZNA

Wieś Baworowo /niem. Beerberg/ stanowiła pierwotnie odrębną miejscowość. Po II wojnie światowej została ona przyłączona do miasteczka Leśna, tworząc w chwili obecnej jego dzielnicę.

Dobra ziemskie we wsi Baworowo stanowiły od roku 1806 /lub 1821/ własność rodziny von Wiffing, z której Adolf von Wiffing wzmiankowany jest w 1876 roku. 4 maja 1880 roku majątek oddziedziczyła córka Adolfa, Maria Haugwitz. Po śmierci tej ostatniej dobra przeszły na własność jej syna Wilhelma von Haugwitza, w którego rękach pozostały do czasów II wojny światowej.

Oznaczony nr 20 pałac w Leśnej-Baworowo jest dwukondygnacyjnym, częściowo podpiwniczonym budynkiem, założonym na planie prostokąta. 13-osiowa fasada i przeciwległa do niej, także 13-osiowa fasada ogrodowa posiadają pośrodku trzykondygnacyjne ryzality, zwieńczone trójkątnymi naczółkami. Okna mają proste obramienia, jedynie w partii drugiej kondygnacji ryzalitów zostały zwieńczone arkadami. Elewacje boczne są 5-osiowe. Narożniki budowli wzmocniono kanelowanymi lizenami. Wewnątrz pałacu układ pomieszczeń jest korytarzowy z obszerną sienią pośrodku, wspartą na tokańskich kolumnach. Zachował się ponadto /częściowo/ detal empirowy z ok. 1800 roku oraz neorenesansowy.

Jak pozwalają stwierdzić występujące elementy architektoniczne, pałac ten zbudowany został około 1800 roku, przy czym w II połowie XIX stulecia oraz w wieku XX poddano go przebudowie.

W pobliżu rezydencji znajduje się budynek gospodarczy z termalnymi oknami, powstały zapewne ok. 1820 roku.

Pałac elewacją frontową zwrócony został na północ w stronę obszernego dziedzińca folwarcznego, wokół którego zgrupowano budynki gospodarcze.

Od południa do elewacji tylnej pałacu, wzbogaconej po tej stronie o ryzalit, przylega formowana prostokątna platforma, schodząca niewielką skarpą w stronę płaskiego, bezdrzewnego terenu o planie zbliżonym do prostokąta. Na terenie tym istniał niewątpliwie ogród ozdobny, założony równocześnie z budową rezydencji, a więc latami ok. 1800. Ogród ten składał się z dwóch wspomnianych tarasów, przy czym pierwszy z nich, mniejszy i położony bliżej pałacu miał kształt leżącego prostokąta, drugi zaś znacznie większy, posiadał formę prostokąta wydłużonego w kierunku południowym. Zachowała się granica zachodnia ogrodu, wyraźnie zaznaczona rzędem drzew. Najstarsze z nich liczą obecnie ok. 170 lat. Prawdopodobnie również wschodnia granica ogrodu zaakcentowana była rzędem drzew, z których do naszych czasów zachowały się jedynie dwa: formowany jesion i lipa. W części południowej ogrodu posadzona została w latach 20 naszego stulecia lipa, formowana z 5. egzemplarzy.

Na niewielkim obszarze położonym na wschód od ogrodu ozdobnego, ograniczonym nadto po wschodniej stronie wiejską drogą, jednostronnie wysadzoną drzewami, dokonano parkowego zagospodarowania terenu, obecnie ok. 60-letnie w układzie swobodnym.

B i b l i o g r a f i a

1. Pastorff M., 1876, 1905, 1917, 1922, 1930.
2. Krane, s.40.

II. CHARAKTERYSTYKA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. Układ przestrzenny

Obiekt położony jest w północnej części miasta Leśna przy drodze biegnącej do Lubania. Od miasta park oddzielony jest rzeką Kwisą. Na teren obiektu prowadzi od strony drogi długi podjazd zbudowany na niskim nasypie i kończy się bramą wjazdową umieszczoną w murze ceglanym otynkowanym. Naprzeciw wjazdu, w kierunku wschodnim wychodzi w pole i do lasu droga gruntowa obustronnie obsadzona drzewami. Od strony pałacu widok w tym kierunku jest ciekawie zakomponowany grupami wysokiej zieleni i krzewów.

Północną część terenu zajmuje pałac oraz przylegające do niego podwórze gospodarcze wraz z otaczającym go czworobokiem zabudowań gospodarczych i mieszkalnych. Ta część terenu położona jest nieco wyżej w stosunku do południowej części parkowej, ponieważ w całej okolicy teren obniża się ku rzece.

Różnica poziomów zaznaczona jest przy pałacu skarpą; biegnie ona z zachodu na wschód i przechodzi w skarpe, po której prowadzona jest droga do Lubania. Teren samego niewielkiego parku położony jest w niecce doskonale widocznej z przyległej drogi i okien pałacu.

Zasadniczy maszyn zieleni to grupa starodrzewu, rosnąca wzdłuż drogi. Środek terenu zajmuje polana usytuowana na osi pałacu, a od zachodu luźno rosnące drzewa wchodzące w tereny zabudowy zagrodowej. Obecnie zespół zieleni służy mieszkańcom miasta. W związku z tym prowadzone są obecnie prace nad porządkowaniem terenu. Przekształcono układ ścieżek i placów w parku tak, aby włączyć go w przylegający do nich układ dróg i ścieżek komunalnych.

Pałac wraz z zabudowaniami gospodarczymi /Adres: Leśna - Baworowa 20/ stanowi własność PGR-u w Leśnej, wchodzącego w skład Agrokompleksu Sudety. W budynku pałacu mieszczą się biura:

1. PGR w Leśnej,
2. PGR Leśna Zakład Remontowo-Budowlany,
3. Zakład Mechanizacji i Transportu,

oraz pokoje gościnne.

Część dawnych budynków gospodarczych, od zachodniej strony placu, jest wyburzona.

Nawierzchnia na placu gospodarczym i przy podjeździe - naturalna utwardzona. Na terenie parku rozpoczęto układanie ścieżek okrawężnikowanych i wypłytowanych. Teren parku nie posiada ogrodzenia. Plac gospodarczy ogrodzony jest siatką stalową na słupkach. Przy podjeździe brama dwudzielna na dwóch filarach murowanych.

2. Skrócona inwentaryzacja szaty roślinnej

Niewielkie założenie ogrodowe ograniczone jest z trzech stron drzewostanem rodzimego pochodzenia. Układ przestrzenny utworzony przez starodrzew parkowy wydaje się być niezmieniony. Z nowszych elementów wprowadzone już w ramach współczesnego zagospodarowania rzędowe nasadzenia tawuły przed południową fasadą pałacu oraz krzewy śnieguliczki sadzone wzdłuż nowo poprowadzonych alejek przed wschodnią ścianą pałacu. Starodrzew parkowy składa się w przeważającej większości z lip drobnolistnych o grubości pierśnic od 0,5 do 0,9 m. Z elementów formowanych na uwagę zasługują 2 kręgi utworzone z pięciu lip drobnolistnych rosnących w południowo-wschodnim narożu parku. Poniżej podaje się wykaz drzew i krzewów występujących na terenie założenia z podaniem ilości sztuk.

1. <i>Picea excelsa</i> - świerk pospolity	3 szt.
2. <i>Acer platanoides</i> - klon pospolity	6 "
3. <i>Acer pseudoplatanus</i> - klon jawor	4 "
4. <i>Fagus silvatica</i> "Atrepunicea" - buk pospolity odm.purp.	2 "
5. <i>Fraxinus excelsior</i> - jesion wyniosły	4 "
6. <i>Prunus serotina</i> - czerecha amerykańska	1 "
7. <i>Quercus robur</i> - dąb szypułkowy	3 "
8. <i>Fagus silvatica</i> - buk pospolity	2 "
9. <i>Robinia pseudoacacia</i> - robinia akacjowa	3 "
10. <i>Tilia cordata</i> - lipa drobnolistna	15 "

Do drzew wyróżniających się należy zaliczyć:

- 1 jesion wyniosły rosnący w północno-wschodnim narożu parku o średnicy pnia 0,8 m,
- 2 lipy drobnolistne rosnące we wschodniej części parku, o średnicach pni 0,8 i 0,9 m,

- 2 klony pospolite znajdujące się w południowej-wschodniej i w zachodniej części parku o średnicy pni 0,8 m.

Stan zdrowotny drzewostanu jest dobry. Nawierzchnia w zachodniej części parku jest zdewastowana w wyniku prowadzonych prac związanych z budowlą alejek parkowych.

III. W N I O S K I

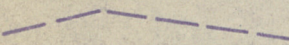
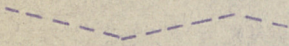

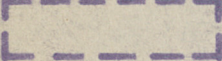

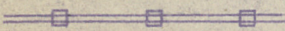

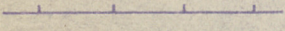
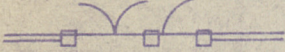

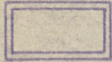

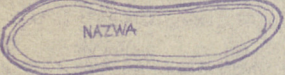

1. Wnioski dotyczące granic ochrony konserwatorskiej w zakresie ochrony układu parku, ochrony ekologicznej i ochrony kompozycji widokowej, pokazano na planie sytuacyjnym.

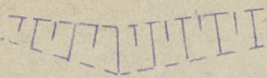
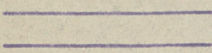

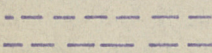

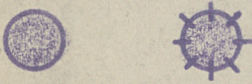

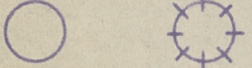

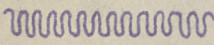

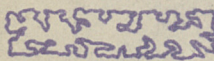
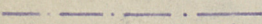
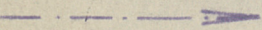
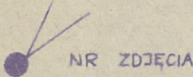
Ochroną kompozycji widokowej powinny być objęte tereny położone na wschód od omawianego zespołu do granic lasu.

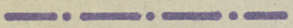
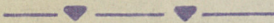
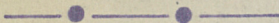

2. Wnioski dotyczące zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania.

Należy usunąć z parku budynek mieszkalny położony w południowo-zachodniej części parku, tak aby uzyskać możliwość szerszego powiązania parku z terenami nadrzecznymi oraz bliższego kontaktu z drugim parkiem położonym po tej stronie rzeki.

L E G E N D A

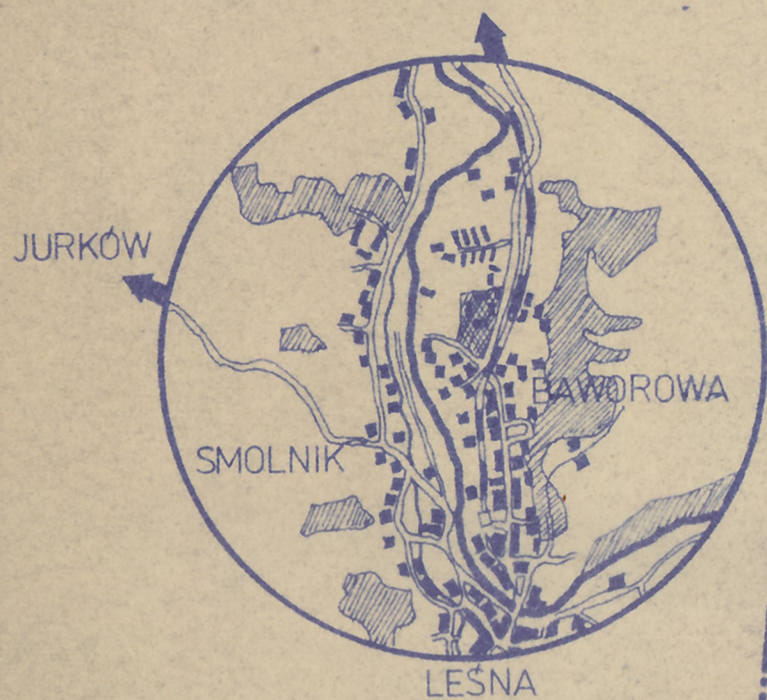
	Aktualna granica parku
	Pierwotna granica parku
	Budynki murowane
	Budynki drewniane
	Budynki murowane o wartościach zabytkowych
	Budynki drewniane o wartościach zabytkowych
	Miejsca lub pozostałości budynków zabytkowych
	Rzeźby parkowe
	Ogrodzenie trwałe /z muru, kamienia, metalu, na podmurówce i słupach betonowych lub metalowych/
	Ogrodzenie trwałe o wartościach zabytkowych
	Ogrodzenie nietrwałe
	Bramy i furtki
a) b) 	a/ Aktualne wejście do parku b/ Dawne wejście do parku
 	Baseny, fontanny
	Rzeki, strumienie
	Naturalny zbiornik wodny
	Naturalny zbiornik wodny zarosnięty szuwarami

	Skarpy
	Drogi dawne dobrze zachowane
	Ślady dróg dawnych
	Drogi założone współcześnie
	Masyw starodrzewia
	Szpalery lub aleje
	Pojedyncze stare drzewa liściaste i iglaste
	Drzewa uznane za pomniki przyrody
	Masyw drzewostanu młodego
	Pojedyncze młode drzewa liściaste i iglaste
	Skupiny krzewów
	Żywopłoty
	Powierzchnie trawiaste
	Kwietniki
	Osie kompozycji
	Osie widokowe
	Stanowisko i kierunek wykonania zdjęcia fotograficznego

	Granice ochrony zabytkowego założenia
	Granice ochrony zewnętrznych powiązań widokowych
	Granice ochrony ekologicznej
	Inne elementy małej architektury
	Ewentualne oznaczenia dodatkowe:

ORIENTACJA
SKALA 1:25000

KOSCIELNIKI

LEŚNA BAWOROWA NR 20

SZKIC SYTUACYJNY

SKALA 1:500

ZABUDOWA MIEJSKA

ZABUDOWA MIEJSKA

ZABUDOWA MIEJSKA

ZABUDOWA MIEJSKA

ŁĄKA

ŁĄKA

1. LEŚNA II - widok parku od strony mostu na rzece. Maj 1979.

2. LEŚNA II - Widok na środkową część parku. Maj 1979.

3. LAŚNA II - widok od strony wjazdu w kierunku południowym.
Maj 1979.

4. LEŚNA II - Elewacja wschodnia pałacu i podjazd. Maj 1979.

5. LEŚNA II - Elewacja północna pałacu. Maj 1979.

6. LEŚNA II - Elewacja południowa pałacu. Maj 1979.

7. LEŚNA II - Widok od strony pałacu w kierunku wschodnim.
Maj 1979.